

УЧИНЦИ ПОЕТИЗАЦИЈЕ

Журим кроз септембарски парк, жаморе ђаци прваци, скупљају плодове дивљег кестена. Волим осећај отежалог џепа. Овога пута, судећи по нејасном снимку, терет је светлохелијски и смртоносан. Болест монахиња, њихових запуштених, мемљивих испосница. Скоро истоветна болести жена које одвећ често проветравају скривницу свога бића. Изгледа да је здравље, као и све друго, питање мере.

Са ведром неверицом узимам ћеркин уложак: прија ми ова месечница, након десетак године менопаузе. Слушам без роптања све што ми се каже. Као преводилац немам проблема с тим. Оба пута сам се порађала на страном језику. Прво на енглеском, потом на мађарском. И оба пута су грактале вране. Наш ветеринар ме теши да хистероктомија уопште није страшна. „Материца се савије као палачинка и бај-бај.“

Уместо кућног, махинално окрећем број своје мајке. Јавља се расположено и кокетно. Са својих осамдесет година – Папаниколау два. Редовно иде на контроле. Импресионирани виталношћу органа коме су посветили живот, гинеколози јој шеретски „продужавају гаранцију“. Спуштам слушалицу. Генетика је селективна: не наслеђује се баш све. Мислила сам да су на реду вештачка колена.

Без икаквог садржаја у цревима и бешици (јуче сам попила пет литара горке соли), идем на бријање међуножја. Да не бих мислила на своју, покушавам да заташкам туђу деградацију. Док ме стриже као овцу, професионално и обзирно, објашњавам школованој фризерки важност њеног позива. Она отклања сваку патетику: од нечега се мора живети.

Разговор са докторком би исто требало да је кратак и послован. Болести у ужој породици? Тек обријане стидне кости, на корак од операционе сале, започињем причу о оцу. Преминуо је пре двадесетак година. Иноперабилна астроцитома. Тада још није било гама-ножева. Само су рекли да ће се угасити, као биљка. Било је у томе неког сазвучја са његовом опсесивном хортикултуром.

Почело је као нека врста амнезије и губитка контроле над кретањем. Појавио се на вратима са рајфом у коси. Око врата су му биле нанизане пијавице. Са врха носа капљала му је густа барска вода. Мама је, као и увек, решила да све рашчивија. „Шта се десило? Где ти је бицикло? Зашто си бос? Како си дошао?“ Из горњег левог џепа кошуље, тамо где је држао пенкало, полако се ширила мрља мастила.

Мама мисли да је та астроцитома била урођена. Првих дана познанства читао јој је одломке из романа који је управо писао. Тек после много година утврдила је да се радило о *Аелији* Алексеја Толстоја. Али, никада нас није сасвим, до краја, изневерио. Због његове доброте и несебичности, минхаузенска аура није нам много сметала.

Сећам се кад је учитељици Герић обећао да ће цео наш разред (били смо прваци) спровести кроз фабрику намештаја. И да ће сваком поклонити словарицу (специјално

дизајнирану кутију са словима, сличну доминама). Кад је дошао, и прошао, уговорени дан, ђаци су се постројили и подругљиво ме посматрали. „Твој тата нам је обећао.“ И онда, када се нико више није надао, свако је добио своју словарицу, а учитељица и букет цвећа приде.

Обећавао ми је да ћу студирати уметничку академију, тако убедљиво и дуго, да ни данас нисам начисто: јесам ли или нисам студирала? Краков или Праг?

Игнорисао је проблеме. У време дугих искључења струје тврдио је да храна има најбољи укус када се припрема на отвореној ватри. Испекао нам је за ручак живинску џигерицу изнад пламена свеће. Секао је сланину танко као флиспапир, ређајући је на хлеб као цреп. „Вируси беже од таквих сендвича.“ Пихтије су јело за одрасле, слаже се, али он ће да ме почасту деликатесном „међедином из трапа“, што даје и снагу и памет. У сва варива додавао је вишње (и то са коштицама, „пуним танина и кинина“).

Да ли је био насилан? Не. Није. Пошто ми је два пута испричао причу о јарцу живо-дерцу, а ја сам и даље одбијала да поједем меко кувано јаје, све чешће је гледао на сат. „Нећеш?“ „Нећу!“ И после свега, нисам сигурна да ме је ударио.

Патим ли од неке хроничне болести? О, да, стоички подносим неестетска физичка послушања, уместо свагда жуђених метафизичких верига. Колико вреди само јутарња укоченост, у пози сумо-рвача. Функционишем по принципу васер-ваге. Него, дозволите да вам скренем пажњу на љуспичасти ожиљак на превоју лакта. То је траг давног... Прекинула ме је и запутила се у операциону салу.

Остајем последња, да са дна базена изроним, било шта. Можда баш ту неизречену успомену. Одједном схватам да је неко отворио испуст, и да вода, огромна маса воде, већ куља ка одводној цеви, и носи ме са собом. Цев је довољно широка, и није предугачка, излива се у рукавац Мртве Тисе. Могу задржати дах тих десетак метара. Још увек не знам да је са друге стране закатанчена решетка.

Матријарси и патријарси гинекологије. Гледам их кроз ижицу сопствених размакнутих колена. Окупљају се као муве, лаптаво палацају сондама-рилицама. Ослушкују, њуше, с прстохватом нескривеног раз-очарања. Болничарка односи дунст-флашу пуну инертне желатинозне масе, која се мућка као прокисли компот. Још нисам навикла да о себи мислим као о врећи трулих плодова.

Седим на округлом лауфу, спуштам руке низ тело, у зазоре претесног отвора. Рефлексно, случајно, глупо. Заглављујем се у гуми за спасавање, глава ми доспева под воду, не могу да повратим тежиште. Као да ме обрће неки невидљиви крокодил. Окол-ни купачи можда и гледају, али не виде. Не успевам да удахнем ваздух, да викнем. Спутаних руку, праћакам ногама, попут Икара. Међу препланулим листовима. У води до колена.

Свеже зашивен рез до пупка, игла за инфузију чије име увек пречујем. Пристајало би злој маћехи или италијанској пасти. Браунила! Опет надире страх од немогућности кретања, у неком тесном пролазу, на дну шпиље, међу сталактитима. Треба да преро-ним растојање које нема одушка. Батргам се, и рукама и ногама. У телу времешне Шели Винтерс. Ако већ неко треба да остане у потопљеној олупини, онда је то та без-мирисна, подбула ветеранка у предворју старости.

Гацам по склиском муљу са својим исписником. Он је у демоду минималкама, а ја у црном купаћем костиму, из једног дела, оном са камуфлажном сукњицом, што је убитачан за јајнике.

„А знаш ли да нам је наставница читала твоје писмене задатке? Сећам се једног, нешто о јесени. У стиху или прози, не знам тачно.“

„Лажеш!“

„Ма часне ми речи, доносила је та твоја писанија, и терала нас да слушамо.“

Риђе офарбане косе, са окер ешарпом, ћилибарским брошем и коралном огрлицом. Ходе ситним корацима, на танким ногама, благо клатећи главом. Живи доказ да наставничко звање подразумева препознатљиви шик, као и вишак одређених нијанси.

Вратила ми је свеску и рекла да сам промашила тему. Моји описи ничему нису одговарали. Као да сам знала да је заборав, а не сећање, исходиште писма. Док су други радили исправак, требало је да напишем нови рад. Сва та мутљавина (не о, него из теме) опет се слеже на исти начин. Мада још нисам прочитала метеоролошке трактате Бруна Шульца, спремна сам да умрем за свако слово те „друге јесени“. „Поручи мами да дође на пријемни час“, каже.

Станује тик до школе, буквално на два корака. Ту раздаљину прелази, дебело напудерисана, сискајући „пеперминт“. Пуловер јој је све чешће погрешно закопчан, сукња нахеро, чарапе зарозане, штикле искривљене. Пензионисана је болесне јетре. Неколико месеци годишње проводи у Игалу. Путује тамо ногу пред ногу, а враћа се журним корачићима. Петком, када долазе ђубретари, из њеног стана се износе на десетине празних флаша. Звекетави корпус деликти. Када би нешто заборавила код куће, неку књигу, свеску, наочари, пред целим разредом ми даје детаљна упутства. „После само добро закључај!“

Памтим своје врлудаво повлачење унатрашке. Столице испупчених седишта са гобленским меблштофом збацују ме са себе. Сатови избијају на милион начина, изгугрујући ме из шкољкастог простора. Испраћа ме велика стаклена ваза, која по много чему подсећа на саму власницу. Равна, без избочина, са латичастим проширењем. Стоји упечатљиво празна, јарко и густо наранџаста. Никада није било цвећа у њој, а и које би јој пристајало. Тешко ми је да замислим макар и две исте такве на свету. Погледом пратим стрмину и вијугаво круниште, завирујући у седефасто-млечну унутрашњост, глатку попут опраних изнутрица.

„Неко се усељава код наставнице“, каже ми ћерка која унајмљује стан у истој згради. Нови власник износи у картонским кутијама мноштво дрангулија, очито му је жао да их тек тако избаци. Станари их снебивљиво обилазе, али пошто се не сећају старе власнице, све храбрије претурају по њима. Разгледају окрњени порцелан, спљоштене ципеле, испуцале ташне, изгужване свилене мараме. Не као мародери, већ верујући да нешто спасавају од ништавила.

„А наранџаста ваза? Што претвара свако време у сунчано?“ „Било је свега“, каже ћерка, пружајући ми овећи смотуљак.

Напокон! Појавила се. Након више од пола века, обасјана оранж рефлексом. Ћутљива сведокиња мојих давних инспекција. Преузимам је као штафету, приметивши етикету на дну: „Fabrika stakla Prokuplje – Jugoslavija“. Нема више те државе, а и фабрика стакла је одавно изгорела, поставши пре тога бивша. Склањам несравњиву накарду у полумрак витрине. Али је понекада износим, и стављам под све косије зраке сунца, да запламти у пуном сјају.

* * *

Оклевам да реферишем о свом изненадном и посрамљујућем освешћењу. Све време говорим о болести, а да тога нисам ни свесна. Као када сам, у детињству, певушила однекуд долуталу, загонетну реч, „сифилистика“, грађену према: фантастика, математика, софистика, стилистика. Мама и Кант, два строга кориоца, очекују да су ми све разлике познате. Не смем бркати шпарглу и шварглу, шевро и шевролет, раставић и расковник. Да никог не љутим својим грешкама и лапсусима, одричем се говора. Једно време то ми је главни изговор: „Не знам да говорим.“

Одлазим рано у кревет (ограђен параваном), док се живот укућана увелико и бучно наставља. Пасивизирана сам, али све одслушавам. Устајем с првим петловима и журим код пекара, кроз нека давнашња дворишта, растављајући успут хранљиве и тихе знакове. Одричем се свих гласних постојања, говора, певања, свирања. Везујем пешкиром груди да не расту. Бесполност као нужност морала. Много пре читања Андреја Платонова. Сви његови јунаци обележени су тугом стармалости. Избављају се од материје, иконопишу, левитирају. Заказују рандеву са оностраним. Одрастање може бити тако сакрално. Јуродиво, флагелантско, максималистичко, социофобично НЕЕТ.¹ И данас мислим да је успех погрдна реч. Мој Бог се горко осмехује. Из булимично-анорексичног личног подземља.

Болничар ме тупо гледа док забада иглу у ћутљиви астечки ожиљак. Лежим на преуском, прекратком, превисоком, прехладном кревету, покривеном мушемом. Могуће да је управо nelaгода у ногама главни чинилац неких стилова? Бајронове ироније, песимизма Љермонтова, сарказма Мајаковског, лиризма Пастернака (једна нога краћа). Лај је кривоног, отац Лаја хром, Едип отечених, Христос прободених ногу. Аулик је имао дрвену ногу из бедра. Вук своју чувену штаку. Андерсенова Мала Сирена понајскупље ходаљке настале од репног пераја. Краљица од Сабе, чувена лепотица, прикривала је канце на ногама. Уосталом, подоста жена пати од задебљаних ноктију, чукљева, курјих очију. Има нешто хтонско у томе.

– Пробудите се! Отворите очи! Све је готово!

Увек ми је измицало трансакционо задовољство. Зар је актант те операције увек мушкарац? Црно-бели столњак од индијског платна, са ресама, нисам ја купила. Ни тефлонски тигањ. Ни саксију с геранијом. Неко ми то све купује. Све те сандале и ташне од змијске коже. И туце хаљина, различитих боја, али истог кроја. Иде уместо мене на Новогодишњи вaшар, са куваним вином и печеним кестењем. Некакав купац. Гар. Га-

---

¹ Модел адолесцентске побуне: Non employment, education, training. Не запослењу, учењу, обуци.

реж. Лавез. Купила бих малу црну пулинку са уврнутим репом. Да јој тело буде покривено руном, а глава глатка, као нашрафљена. Очице жуте, округле. Па да бежимо из овог харема. Пустите ме да сањам. Хоћу да будем муштерија.

– Забога, пробудите се!

Одједном постајем оката за *Нови Јерусалим*. Тих пет прича обухватају безмало миленијум и по: дубока прошлост, далека будућност. Зарањам у идиосинкратичну синтаксу (глагол увек после именице: „књигу писао“). Кроз духовито грецизиран, турцизиран и латинизиран вокабулар (мегалос масторас, егзорцирати, малефиција, фамилијар, орација, аметице) почиње да опализира још један лексички слој. Да, то смо ми, наше древно солунско-панонско-карпатско племе. Није то иновативна стилизација Белог Марковића, већ нека врста спонтаног, дубинског одавања. Оно, кад приповедач каже: „у закритом духу“, „хаљине и свите“, „рушилачка работа“, „како их Бог сведе“, „звона су бречала“, „постидно задовољство“, „невино од кривог различи“, „на потпрозорнику“, „снова“ (уместо „опет“), „староста града“, „опростивост“, „нешто се случило“, „крстосац“, „дружба“, „он се удиви“. Слути да, иза свих ових руптура, негде постоји скривени предложак, који нам је још увек недоступан. „На саструганом пергаменту наслеђеног живота увек нашто остане. У будућност одлази побеђени народ као криптограм. Између онога што се види, дубоко испод обриси и белега видљиве повести, тећи ће невидљива историја изумрлих раса и несталих племена која не зна за крај.“

На ивици смо неког борика, на висини крошања. Приземни део је изван нашег видокруга. Визура дирижабла је утешна, умирујућа. Избавља од тустих, протежних ствари. Ако се мало боље загледам, и ако будем имала среће, пролетеће веверица. Виђала сам их на Калемегдану, као студенткиња. Један пензионер их је хранио лешницима. Мора да је то редовно чинио, јер их је дозивао по имену: „Марина! Олга!“ Научила сам да разликујем борове од јела. Кључан је вектор крошње: да ли гране иду навише или наниже. Мој брат је као дете, сад знам, увек цртао борове, а ја јеле. Био је изумео и дрво са дуплом крошњом: мањом, што ниче из веће, на две рачвасте гране. Суверено је умножавао ту јастучасту, облачинасту флору. Недавно сам, међутим, и ја срела то упосебљено дрво. И те како постоји.

Никада нисам успела да објасним наше односе. Сигурно је само једно – да смо обоје очекивали више од братско-сестринских веза. Ко зна како је он мене видео. Ја сам га у детињству доживљавала као великог спавача, не сањара. Осећала сам се као сестра Грегора Самсе, која ће скривити преображај и смрт свога брата. Оставила сам га да спава, док му је пљувачка влажила јастук. Ту могућност нисам ишчитала из Кафкиног оригинала, већ много доцније, из Косикове интерпретације, о двадесетом веку као добу коначног сестринско-братског обрачуна. Анти-Антигона. Има текстова који нас ослобе интимније него што би(смо) то желели.

Занемарени отац из продавница циметове боје обрео се у телу љускара, а овај у вишедневном нејестивом умаку. Друга могућност је отимање од заборавља, када на сцену ступа активна брига. Чак и по цену заглављености у времену и тегибног посувраћења клепсидре. Да сам бар тако спасла брата за себе, у неком неевклидовском забрану.

Вртогубац изврнут на леђа. Краба у сосу од нане, које се треба што пре ратосиљати. Посећује ме Немезида. Загледана у мутни садржај мојих катетерских кеса, негдању пријатељску пасију претаче у осветнички презир, који се сада први пут јасно испољава.

Са десне стране је љупка, минијатурна болесница. Испоставило се да је пре младолика, него млада, и да ради као дечји лекар. Колико рањивости, присилних радњи, шареног рубља. Заклања екран док куцка поруке. Одувек сам слутила да лекари настају од малих пацијената, препуних страхова. Кришом једе прокријумчарену кашицу. Одбија да прими седатив, даје на знање да таква одлука има добре разлоге. За време посете правим се да спавам. Њени је посматрају с нескривеном завишћу: болест је невидљива круна на понекој глави. Среле смо се једном, у време контроле, без и трага међусобне радозналости. Протумачене до краја, правиле смо се да се не примећујемо. Она са смарагноплавим наушницама, у пончу исте боје, а ја у џемперу боје цимета. Било ме је стид, и због себе, и због ње. Понајпре због хранљивог гриза самодовољности.

Под морфијумом су неминовна неодговорна, безобзирна поверавања. Довољан разлог за фратрицид. Сорорцид. Матрицид. Патрицид. Шта тек рећи о мариталним злостављачима, који су устукнули од наших новонасталих, квазифемининих шупљина, попут одбеглих Аладина. Мораш се развести, унајмити стан и носити ведрине тонове. Емигрирати у Америку. Набави тај црвоточни стилски намештај који прижељкујеш.

Установиле смо да смо, у детињству, прерано, читале *Мале жене*, преопширни роман Лујзе Меј Абот. Шта нас је привлачило том викторијанском свету, који са нашим није имао додирних тачака? Могуће да постоји узраст који се може назвати викторијанским. Разумеш тек сваку стоту реч, али ти је баш она по вољи. Можда је ипак прихватљивији концепт стогодишње Барбаре Картланд, са розе машинцом у коси? Ауторка више стотина романа, преведених на четрдесет језика, заговара кратки поподневни секс, „када су мушкарци најспремнији“. И што је важније, после „могу да нас воде у растерећени обилазак музеја или разгледање градских знаменитости“. А у свету Мир-Јам, са поларизацијом на „мужјак“ и „женице“, може се уживати тек у некој трећој, попустљивој доби, спремној на аутокарикатуру. Када откријемо да је пенкалом, на насловној страни француско-српског речника, написано: *La Bell du Jour*. Лепотица дана. Изненађене смо домишљатошћу те филмофилске посвете. Одиста, цео живот се свео на истраживање додира са насилницима челичних зуба.

Често се питам како је моја цимерка решила проблем слободе. Зар само лечећи своје мале пацијенте у скровитости професионалне вендете? Јарким кардиганима и прећуткивањем сопственог бола? Нисам стигла да јој покажем место у уџбенику психологије где пише да слобода зацело није у једном него баш између двога, и да је стога важна и она сестрица, или брат, које прећуткујемо. Виђали смо те лелујаве двојнике по болничким ходницима, зачуђени како се може постојати одједном на два места.

Мама као скупљачица разлика, са својим заводљивим вишковима. „Добро је опонашати онога кога можеш да превазиђеш. За то је погоднија реч такмичење.“ Напокон, хијене никада неће постати лавови, мада су им и јеловник и појило исти. Гренадир и балерина могу спавати у истом кревету, али тренутке бодрости ће свака трошити на свој начин.

У дрогерији „Јасмин“, у коју ме је често водила, на зиду је висила рекламна фотографија. Млада жена разбарушене кратке косе држи ружин пупољак испред размакнутих усана. Фотографија је црно-бела, само су усне обојене. Нико више не зна где је тај постер, али мама је „скинула“ оно најважније. Не нијансу кармина, већ управо импулс слободе. „Значи, то ћу од сада бити ја. Уочаваћу разлике и начинити њихову синтезу.“ Можда је то улога свих неортодоксних учења. Контрапункт и хармонија. Постоје толики међуизбори и могућности. Ко није у стању за друго, осим да убије свога двојника, зацело је осуђен на пораз.

Сећам се како сам, као мала, преузела на себе улогу пресудитеља. Био је то последњи, малформирани намот наше прастаре мачке: једно маче је било минијатурно, а друго оријашко. Тек касније, када сам прочитала *Муму* Тургењева и *Керушу* Јесењина, схватила сам да личим на обојицу суморних усмртитеља. Лимено буре још увек стоји на истом месту, пуно непровидне, устајале воде, спремно све да прогута, и избљује.

Наша керуша Пепита сама је удавила своје штене. Имала је пик на њега. Прво је почела да га лиже, па грицка, коначно мрцвари. Моја одрасла деца стоје око мог болесничког кревета, и такмиче се у ређању појединости тог свежег чедоморства. Ја се понашам као штреберка. Повлађујем, осуђујем, лево-десно, по сећању. Одбијам сок. Тражим чисту воду.

Са самог дна израђају две другарице. Обе имају истоветну модрицу на надланици, од недавне наркозе. Упоређују, кришом једна од друге, стигмате начете телесности. Једна се ускоро удала за свог момка, али никада није имала деце. Друга се удала касније, и остварила као мајка. Нису се превише дружиле. Повремено, ноћу, буди их нечији глас. Осврћу се, и јече у одговор. Потом га све ређе чују, постаје све тиши. И недвосмислено женски, зрео. Сопствени.

Преко пута мене лежи ружњикава Швабица. Задиже окраћалу спаваћицу и чеше рану на стомаку. Прича о самоубиству свог мужа, који је патио од љубоморе. Одлази повремено у Америку да бибиситује, посећује казино, Дизниленд. Ради као продавачица у месари, и можда су ту корени њеног оптимизма.

После тај кревет заузима буцмаста девојка коју прати мајка, са прокријумчареним сендвичима завијеним у фолију. „Она не може да гладује. Боље да све исповрати него да пати.“ Прилази ми сасвим близу: „Некада сте имали лепе зубе.“ Још увек ми је необично да ме стављају у прошло време. Однекуд вадим округло козметичко огледалце које увеличава.

У посету ми долази пријатељ, прилично потиштен, али не мање радознао. Доноси ми свеску, оловку и најновију полемичку књигу, чији аутор се час препушта кишомат-

хији, час брани достојанство уметничког писма. Кад смо код писаца: зар им не дугујемо захвалност што своје речи не епителизују само вољом за моћ, већ их стављају и у службу лепоте? Живео магин каламбур: не Наполеон, не Аполон. Аполеон.

Млади медицинар фломастером обележава место на доњем трбуху, које ће ми се значити. Унајмљујем собу у хотелу „Војводина“. Јануар је месец 2013. године, возим се око пола сата до Института, пешачим узбрдо, чекам свој ред у чекаоници где није пристојно бити насмејан. Ипак, сусрет са старим Омчикусом ме разгаљује. После зрачења, ниче му густа, коврџава, неукротива коса. Прави Самсон. При повратку дремам, стојећи у аутобусу, редовно идем на факултет, држим предавања. Носим пелене, лично сам заборавна, али трудим се да студенти ништа не примете. Неопростива кривица смртности. Без утробе, празну, облајаће ме сви пси.

Долазим на факултет око седам, када полако пристиже помоћно особље и студенти ранораниоци, и редовно срећем уличног свирача. Ова редовност испилила је „шеширско познанство“ (руски идиом за површне, необлигатне контакте, који се свде на одизање шешира при сусрету). Намешта своју хоклицу, пошто је претходно пажљиво ставио парче картона под њу. Ради то усредсређено, као пијаниста кад брише ознојане руке. Чува се за своје умеће. Футролу тамбурице оставља отворену на асфалту. Одбегле арије, никад до краја одгонетнути акорди. Тамо, где куљају људске бујице многих факултета, од јутра до поднева.

Овај малени сквер први пут сам пресекла давне 1985. године (болних синуса, јер нисам знала за аутобус четворку). Могуће да је ружа ветрова овде најповољнија, да сваки дрхтај вишеструко одзвања. После вероватно одлази на неки други, удаљенији пункт, да не би сретао исте људе и при доласку и одласку. Има симпатично средовечно лице, које се тешко памти. Све је на свом месту, неподложно опису. Фото-робот би нацртао Чича Глишу.

Једном, кад нисам обратила пажњу на њега, довикнуо је за мном, прекорно: „Добро Вам јутро желим!“ Одмицала сам журно, правдајући се у пола гласа. С временом су ми постајали све непријатнији сусрети с њим. Ухватила сам себе да помно послушкујем: чујем ли свирку, покушавам да умакнем, ходајући на прстима иза његових леђа.

Само једном сам га срела на одласку. Протрчао је поред мене, окрзнувши ме раменом, заокупљен нечим у живици, руком скоро додирујући тло. У другој руци је држао некаку батину. Ударац по слабинама уснулог пса био је силовит. Препознала сам преморену овчарку, која је редовно јурила за аутомобилима код пешачког прелаза, сатерујући их у измаштани корал. Није се ни помакла. Лежала је на боку, међу корацима људи. „Треба потаманити све џукеле“, рекао је прегласно, за туђе уши. Схватила сам да по подне има друго занимање.

* * *

Лежим са кобалтном куглом у себи, као на ражњу. Висим попут некакве диско-кугле. Шљаштеће јаство, што својим фацетама жели да одрази цео свет. Трагајући за пореклом фаталне болести, која ће пресудно утицати на завршницу мог живота (удвостручити ми тежину, сместити ме у инвалидска колица, напунити ми орман икс-ело-

вима), доспевам до баршунастих шлагера Иве Робића и шапутавих шансона Габи Новак. Била сам мала, и нико се није превише устручавао преда мном. Немуште страсти узимале су људе под своје. Зорка Циганка удала је кћер за младог Циганина-водоношу, у кога се после сама заљубила. Боже, где су сада убитачне посланице, које је у њено име писала мама, цитирајући околностну прозу Жорж Санд? Дуго су путовала та напарфимисана, опака писма до војне поште и назад. Није било одбране од седуктивно-посесивног либида манипулативних матера, што бркају награду и казну. Ухватила сам некако и последњи чин трагедије: ћерка се отровала, зет побегао, а Зорка остала са двоје сирочади.

То је створило велики отпор код мене, и довело до застоја еротске интелигенције. Нисам хтела да ико умре мојом кривицом. Боље да благовремено заузмем позу мртваца, као пред разјареним медведом, и отплашим кога треба. Сећам се како је млади Африканац, из Обале Слоноваче, сео поред мене на пројекцији *Сџарџака* у дому Совјетске културе. Без имало женирања, привучен живописним дезеном моје летње хаљине, узео ме је за руку, зачудивши се одмакнутости мог палца. Сетила сам се путописа Тибора Секеља, и отргла руку. Помисао на свекра људождера учинила је да препознам ову палпацију. Обесни син дипломате тек треба да научи лекцију из циганске мале.

Дуго нисам веровала да сам и сама способна за тај бесомучни гест. Да обема рукама, незахвално, са захвалношћу... Када сам схватила да управо чиним ту вриштећу знаковну разлику, било је касно. Прислањала сам наизменично оба образа уз туђу надланицу, и орошавала је сузама. Искусила сам скрушеност, која се манифестује прецизно адресованим додиром, као на сикстинској фресци Микеланђела или у Спилберговом Ванземаљцу. Немерљиво блаженство у врховима прстију: вера у љубав.

Око мене се шуњају примаријуси, жељни сласних разговора. Низ браду им капље нада. Испод отежалог језика, жуљи ме травка неодложног исповедања.

Бивало је свакаког воћа. Лубеница, вишања, кајсија. Коначно су се појавиле и крушке. Слатке, тврде, више зелене но жуте. Ставила сам их у најлон-кесу, а ову у ранац. И отишла на плажу. Све је било нормално. Када сам се машила рукама, био је зачуђујуће лак. Светлоћелијски тат мора да је хруплио у жагор баш тог блиставог поднева. Коментар комшије Андора гласи: „Штета, била си добар човек.“ Други пут је директнији: „Мрзим пићке.“ Ако успут чује звук оргуља, свратиће на мису. Поклонивши се пред најближом парохијанком, упутиће јој позив искусног танцмајстора: „Смем молити?“